

■ **recensió**

REVISTA D'HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA CATALANA,
Números 9/10, 2015 | Print ISSN 2014-1572 / Online ISSN 2014-1564
P. 125-126
<http://revistes.iec.cat/index.php/JOCIH>

J

oan Cuscó: *Francesc Pujols, filòsof* Afers, Catarroja, 2014, 82 pp.

Josep Monserrat Molas

Universitat de Barcelona
jmonserrat@ub.edu

Saber com tractar algú no és una cosa de la qual se'n pugui fer ciència o tècnica, si no és que sigui una ciència o tècnica que ensenyi un tracte que ja no és pròpiament tracte, sinó interès. No hi pot haver ciència del tracte, com no n'hi pot haver del tacte: la seva màxima expressió és sota la forma d'art. Hi ha persones que no sabem com tractar, com n'hi ha que són difícils de tracte. Certament no són les mateixes per a tothom, però potser val a dir que en ocasions lamentem no haver tractat prou algú, com també haver tardat massa a prescindir-ne. És la vida mateixa la que ens va donant les ocasions, però cal saber-les agafar tal com vénen i, també, procurar-nos-les. I també hi ha qui ens sap ensenyar a tractar segons qui, perquè abans no ens n'havíem sortit. Aquest és precisament un dels mèrits del llibre d'en Joan Cuscó sobre Francesc Pujols, perquè en Joan Cuscó ha tractat Francesc Pujols amb certa assiduitat, i ens ha deixat consignada la memòria d'aquest tracte de fa anys. A *Francesc Pujols i Morgades, el filòsof heterodox* (Barcelona, 2008) el que ens proposava era una aproximació a Pujols que era allora sobre Pujols i des de Pujols, en un intent reeixit de diàleg amb la nostra cultura emmarcada en el seu context europeu. Aquell llibre repassava els molts temes que sorgien d'un personatge amb tantes cares i tants caires i que, a més, no se l'havia sabut tractar, en bona part per les ruptures de la nostra tradició cultural. En *Francesc Pujols i la filosofia* (Barcelona, 2012), a més d'una síntesi introductòria a càrrec de l'autor, hi podem trobar articles i conferències del mateix Pujols dedicades explícitament a la filosofia. Es tracta en aquest cas d'una reivindicació de la seva filosofia. Així doncs, després d'una presentació de les moltes facetes del personatge i d'una reivindicació de la seva filosofia, segurament el mèrit afegit d'aquest seu tercer llibre sobre Pujols que ha publicat l'editorial Afers, *Francesc Pujols, filòsof*, és que Joan Cuscó ens ensenya una bona manera de tractar-lo.

Abans, però, de dir-ne alguna cosa, és bo de notar l'empremta vilafraquina en la recuperació de Pujols. Només cal resseguir el rastre de les recents

edicions de les seves obres, recuperades en molts casos de l'oblit i, fins i tot, de la gairebé desaparició. Notem, per animar també el lector a un tracte amb Pujols, les reedicions de *Vilafranca del Penedès en la Catalunya moderna* (l'Odissea, Vilafranca del Penedès, 2003), *El nuevo Pascual o la prostitución* (Andana, Vilafranca del Penedès, 2005), *Llibre de Job* (Andana, Vilafranca del Penedès, 2007) o el fonamental *Concepte General de la Ciència Catalana* (Andana, Vilafranca del Penedès, 2014). La ciutat està cobrint amb escreix el deute amb l'ascendència vilafranquina de Pujols.

El que queda clar del llibre d'en Joan Cuscó que ara comentem és que Francesc Pujols mereixia aquest nom de «filòsof». I qui en faci escarafalls potser que revisi el que entén per filòsof. Les aparicions originals del mot «filòsof» fan referència a homes que cauen en clots per mirar el cel, o que estan penjats en un cistell als aires o que estan blancs i pàl·lids de tant llegir i discutir. Pujols no és pas dels d'aquesta mena, tot i que bé podria ser el cas que fos dels de la mena que tenien una cuixa d'or, es feien tot el que portaven a sobre, casa inclosa, al seu peculiar gust, o bé més aviat de la mena dels filòsofs que se'n reien de tots els anteriors fent gala de bon humor, que és l'humor de qui també es riu de si mateix. Així, Pujols reuneix tant o més d'Aristòfanes que de Plató i pot tirar a Luci Apuleu o Lluçia de Samosata.

El llibre de Joan Cuscó presenta dos textos molt elaborats i conscientment escrits per a ser llegits —no tots els textos es fan primordialment per a ser llegits. En el primer tracta del *Concepte general de la ciència catalana* i, a més de mesurar-ne el valor, proposa una manera de llegir aquest llibre singular, que ja és una manera de tractar-lo. Com llegir Pujols? Doncs des d'ell mateix: en aquest sentit, disposar de l'ajuda d'algú que el coneix, com Joan Cuscó, és una garantia a no errar el tret i, sobretot, a saber posar al seu lloc el sentit de l'humor que requereix llegir Pujols. En el segon capítol, «Ramon Llull i la tradició filosòfica catalana», l'autor insereix Pujols en una tradició, alhora que mostra com cal tractar la tradició —de la manera que sigui, excepte menystenint-la i ignorant-la. Pujols, que se'n rifava de bona part dels filòsofs catalans, reivindica, amb el seu exercici, l'obra del pensament arrelat en la pròpia circumstància i els propis antecedents.

Una darrera qüestió, però no menor. Joan Cuscó escriu en un moment important del seu text: «conèixer com la filosofia arrela en la nostra cultura i en els autors que podem sentir com a més propers és una eina capital per a l'educació i per a la democràcia; per a comprendre i per a comprendre'ns. Per acostar-nos als grans problemes que es planteja la filosofia redescobrint la riquesa de l'entorn que habitem (per a viure millor).» Certament, aquests mots poden ser un programa per a una ciutat universitària.